Рецензія
на дисертацію Савченка Олександра Миколайовича на тему "Кримінологічна характеристика злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаних з наданням публічних послуг", подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційне дослідження Савченка Олександра Миколайовича присвячене актуальній проблемі сучасної кримінологічної науки, пов'язаній із дослідженням злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаних із наданням публічних послуг, визначенням їх криміногенних детермінант та формуванням ефективної системи запобігання відповідним кримінальним правопорушенням.

Актуальність обраної теми не викликає сумнівів, оскільки функціонування системи публічних послуг безпосередньо пов'язане із забезпеченням прав і законних інтересів громадян, реалізацією публічних функцій держави та підтриманням довіри суспільства до органів державної влади, місцевого самоврядування й інших суб'єктів, уповноважених на надання таких послуг. В умовах воєнного стану, інституційних трансформацій та європейської інтеграції України питання протидії кримінальним правопорушенням у зазначеній сфері набуває особливого суспільного значення.

Заслуговує на увагу обґрунтування автором необхідності комплексного дослідження корупційної злочинності як одного з найбільш небезпечних чинників, що негативно впливає на належне функціонування публічних інституцій. Дисертант цілком обґрунтовано пов'язує проблематику запобігання відповідним кримінальним правопорушенням із необхідністю вдосконалення нормативно-правового регулювання, підвищення інституційної спроможності антикорупційних органів та забезпечення невідворотності кримінальної відповідальності.

Позитивної оцінки заслуговує науково-теоретична основа дисертаційної роботи. Автором опрацьовано значний масив вітчизняних наукових джерел, що свідчить

про прагнення сформувати власну дослідницьку позицію на підставі критичного осмислення наявних наукових підходів. Звернення до праць представників різних наукових шкіл кримінального права, кримінології та суміжних галузей правової науки забезпечує необхідне теоретичне підґрунтя для комплексного розгляду досліджуваної проблематики.

Позитивним аспектом роботи є визначення її мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, а також використання комплексу загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Зокрема, застосування системного, історико-правового, порівняльно-правового, структурно-функціонального, формально-юридичного та статистично-математичного методів створює методологічні передумови для дослідження корупційної злочинності як складного соціально-правового явища.

Окремо слід відзначити наукову новизну отриманих результатів. Інтерес становить запропоноване автором визначення корупційного кримінального правопорушення, у якому враховано особливості здійснення не лише службової, а й професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Такий підхід спрямований на подолання обмеженого розуміння відповідних кримінально протиправних проявів виключно через діяльність службових осіб органів державної влади.

Заслуговує на увагу запропонована класифікація корупційних кримінальних правопорушень за сімома критеріями, зокрема за повнотою ознак корупційності. Її наукове та практичне значення полягає у можливості систематизації відповідних діянь, поглиблення теоретичних уявлень про їх юридичну природу та вдосконалення підходів до їх кримінологічного аналізу.

Позитивно оцінюється також розроблення автором концептуальної моделі «антикорупційного ланцюга», у межах якої акцентовано увагу на взаємозалежності діяльності органів досудового розслідування, прокуратури та суду. Запропонований підхід дозволяє розглядати ефективність протидії корупційній злочинності не як результат діяльності окремої інституції, а як наслідок узгодженого функціонування всієї системи відповідних суб'єктів.

Важливим напрямом дослідження є аналіз загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів запобігання.

Автор приділяє увагу інституційним ризикам, функціональному розмежуванню повноважень антикорупційних органів, цифровізації управлінських процедур, удосконаленню кадрової політики та підвищенню прозорості діяльності суб'єктів надання публічних послуг.

Заслуговує на позитивну оцінку звернення дисертанта до міжнародно-правових стандартів протидії корупції, зокрема положень Конвенції ООН проти корупції та Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією. Використання зарубіжного досвіду, зокрема європейських та азійських держав, дозволяє розширити дослідницьку перспективу та сформувати пропозиції щодо вдосконалення національної системи запобігання кримінальним правопорушенням.

Практичне значення результатів дослідження визначається можливістю їх використання у нормотворчій, правозастосовній, науково-дослідній та освітній діяльності. Особливої уваги заслуговує спрямованість авторських пропозицій на вдосконалення антикорупційних механізмів, мінімізацію дискреційних повноважень та формування ризик-орієнтованої системи контролю у сфері надання публічних послуг.

Водночас дисертаційна робота не позбавлена окремих дискусійних положень, які потребують додаткового наукового осмислення.

1. На нашу думку, автору доцільно було б більш чітко розмежувати поняття «корупційна злочинність», «злочини у сфері службової діяльності» та «злочини у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». Зазначені категорії мають спільні ознаки, проте не є тотожними, а тому їх співвідношення потребує належного теоретичного обґрунтування.

2. Потребує додаткової аргументації запропонована автором класифікація корупційних кримінальних правопорушень за критерієм повноти ознак корупційності. Доцільно було б конкретизувати юридичні критерії віднесення окремих кримінальних правопорушень до безумовно корупційних та умовно

корупційних, що сприяло б однозначності застосування запропонованої класифікації.

3. Вважаємо, що зарубіжний досвід протидії корупції доцільно було б супроводжувати більш детальним аналізом можливостей його адаптації до української правової системи. Адже механічне запозичення окремих інституційних або організаційних моделей не завжди забезпечує бажаний результат без урахування національних правових, соціальних та економічних умов.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження та не ставлять під сумнів його наукову і практичну значущість.

Наведені зауваження є змістовними та спрямовані на поглиблення наукової дискусії. Вони не заперечують основних результатів дисертації, не нівелюють її новизни та не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Висновок щодо кваліфікаційної наукової праці. Представлена до захисту дисертація є самостійною, завершеною і належно структурованою науковою працею, що відповідає встановленим вимогам до робіт такого рівня. Дослідження виконане на високому науково-теоретичному рівні; зміст роботи відзначається внутрішньою логікою, послідовністю та аргументованістю. Дисертант продемонстрував здатність застосовувати сучасну методологію, критично аналізувати нормативний матеріал і доктринальні джерела, формулювати обґрунтовані висновки. Отримані результати мають вагоме теоретичне і прикладне значення, а проведене дослідження вирішує актуальне наукове завдання у галузі адміністративного і кримінального права – актуальній проблемі сучасної кримінологічної науки, пов'язаній із дослідженням злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаних із наданням публічних послуг, визначенням їх криміногенних детермінант та формуванням ефективної системи запобігання відповідним кримінальним правопорушенням. Загальний рівень виконання роботи повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та критеріям, що ставляться до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

ВИСНОВОК

Дисертація Савченка Олександра Миколайовича на тему «Кримінологічна характеристика злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаних з наданням публічних послуг» є завершеною, самостійною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено актуальне наукове завдання щодо формування цілісного крмінальн-правоового та адміністративно-правового розуміння кримінологічної характеристики злочинів у сфері службової та професійної діяльності, яеі пов'язані з наданням публічних послуг.

Робота характеризується належним рівнем теоретичного узагальнення, достатньою нормативною і доктринальною основою, логічною структурою, послідовним викладом матеріалу та практичною спрямованістю висновків.

Здобувач продемонстрував здатність формулювати наукову проблему, застосовувати загальнонаукові та спеціально-юридичні методи, критично аналізувати законодавство, судову практику й міжнародні стандарти, розробляти власні поняття, класифікації та пропозиції.

Результати дослідження мають теоретичне значення для розвитку науки адміністративного права, крмінального права, кримінального та адміністративного процесу, службового права. Практичне значення полягає у можливості використання висновків у законотворчій, правозастосовній, судовій, правоохоронній, контрольній та освітній діяльності.

Основні результати дисертації достатньо повно відображено в наукових публікаціях. Відомості про особистий внесок здобувача у спільні праці наведено. За результатами змістового аналізу тексту підстав для висновку про порушення академічної доброчесності не встановлено.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Савченка Олександра Миколайовича на тему «Кримінологічна характеристика злочинів у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаних з наданням публічних послуг» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю положень, теоретичним і практичним значенням, повнотою оприлюднення результатів та рівнем академічної доброчесності відповідає вимогам Порядку присудження

ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Савченко Олександр Миколайович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

Завідувачка кафедри адміністративного і кримінального права
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара
доктор юридичних наук,професор Ольга СОКОЛЕНКО

Підпис д.ю.н, професора Ольги Соколенко
«ЗАСВІДЧУЮ»
Вчений секретар
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара Тетяна ХОДАНЕН
«09» 10 2026 р.